

Załącznik nr 2

Autoreferat

Przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych, wskazany w art. 16 i 18a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2016 r., poz. 882 z późn. zm.) oraz w § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2011 r. nr 204, poz. 1200).

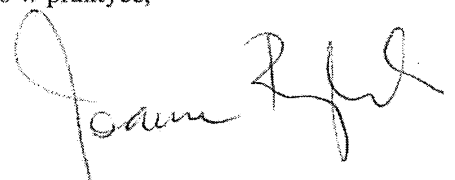
1. **Imię i nazwisko: Joanna Brylak**

2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej**

- 2002 r. magister nauk prawnych, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego
- 2008 r. doktor nauk prawnych w zakresie prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, rozprawa doktorska pt. „Instytucja *gravamen* w polskim postępowaniu karnym” napisana pod kierunkiem naukowym Prof. dr hab. Piotra Kruszyńskiego, recenzenci: Prof. dr hab. Andrzej Murzynowski, Prof. dr hab. Piotr Hofmański

3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu**

- 1) Akademia Obrony Narodowej – adiunkt (2008-2012),
- 2) Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji – adiunkt (2012-2015),
- 3) konsultant prawny w kancelarii polsko-niemieckiej i w kancelariach polskich (2002 – 2004 oraz od 2005 do chwili obecnej),
- 4) pracownik merytoryczny w kancelariach prawniczych w Polsce i w Niemczech (1998 – 2002),
- 5) 2016 r. – członek rady naukowej Przeglądu Orzecznictwa Sądów Apelacyjnych i Paragrafu na Drodze,
- 6) 2015- członek Komisji ds. Tajemnicy Adwokackiej i Etyki Zawodowej przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie,
- 7) 2012–członek kolegium redakcyjnego Przeglądu Prawa Europejskiego w praktyce,

- 8) 2011–wpis na listę arbitrów Sądu Polubownego przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie,
- 9) 2010–członek Komisji Zagranicznej przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie,
- 10) 2009–wpis na listę adwokatów przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie,
- 11) 2009–wykładowca procedury karnej przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie,
- 12) 2009–wpis na listę radców prawnych przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie,
- 13) 2008-2015 –ekspert Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie,
- 14) 2002-2007 –studia doktoranckie, Uniwersytet Warszawski, Wydział Prawa i Administracji, zakończone uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych,
- 15) 2001–2002 studia LL.M., Wydział Prawa Uniwersytetu w Bochum (*Juristische Fakultät der Ruhr-Universität Bochum*), Republika Federalna Niemiec, obrona pracy w 2007 r. ,
- 16) 1998–2002– studia magisterskie, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

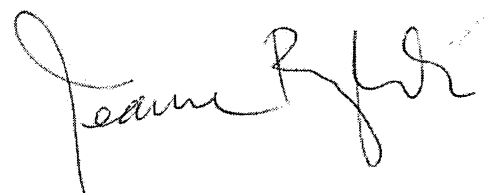
4. Informacja o osiągnięciu naukowym wskazanym we wniosku z dnia 10 sierpnia 2014 r. o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Monografia: Prawne uregulowania procedury apelacyjnej w aspekcie procesów karnych, Wydawnictwo C.H. Beck , Warszawa 2017

b) omówienie celu naukowego pracy habilitacyjnej i osiągniętych wyników

Za kluczowe osiągnięcie naukowe wskazuję monografię Prawne uregulowania procedury apelacyjnej w aspekcie procesów karnych, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2017, ss. 311. Publikacja ta jest owocem pracy naukowej po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych w oparciu o wieloletnie studia polskiego postępowania odwoławczego, procedury apelacyjnej i środków zaskarżenia w ustawodawstwie karnoprocesowym. Jej recenzentem jest Prof. dr hab. Maciej Rogalski. Oprócz monografii w ramach badań naukowych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych napisałam szereg artykułów naukowych, recenzji i kilka monografii niezależnych lub napisanych we współautorstwie, odbyła, wystąpienia naukowe i wygłosiłam liczne

referaty. Niektóre publikacje są wynikiem prac badawczych w ramach konferencji i referatów głoszonych na konferencjach naukowych.

Wskazana monografia obejmuje analizę najważniejszego i najtrudniejszego etapu postępowania karnego, którym jest postępowanie odwoławcze. Jest to rozprawa będąca zbiorem rozważań nad polskim postępowaniem odwoławczym z uwzględnieniem historycznego rysu tej instytucji.

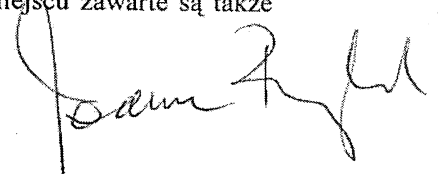
Celem naukowym pracy było zebranie rozważań w przedmiocie analizy instytucji postępowania odwoławczego oraz środka zaskarżenia, którym jest apelacja – terminów szczególnie bliskich pracom naukowym autorki. W zamiarze piszącej było systemowe ujęcie i omówienie zagadnień związanych z procesem odwoławczym. Przysparzającym szczególnego trudu badawczego wątkiem w pracy jest wątek porównawczy instytucji apelacji w różnych okresach w Polsce oraz w innych systemach prawnych.

Ważnym wątkiem monografii jest materia komparatystyczna, która konfrontuje rodzime rozwiązania prawne dotyczące procedury apelacyjnej z regulacjami wybranych państw obcych. Autorka omawia znaczenie apelacji w obecnym modelu postępowania karnego, z uwzględnieniem modelu apelacji obowiązującego we wcześniejszych stanach prawnych polskiego systemu prawa karnego procesowego.

Analiza zagadnienia procedury apelacyjnej w polskim systemie prawa karnego procesowego nasyca wiele trudności z racji zmiennego systemu legislacji, ruchów politycznych oraz obszerności tematu i wątków pobocznych ściśle związanych z instytucją apelacji i postępowaniem odwoławczym w procesie karnym.

Publikacja miała na celu zebranie wiedzy na temat istoty postępowania odwoławczego, legislacji i instytucji apelacji z uwzględnieniem wątków prawno-porównawczych z innymi systemami prawnymi. Celem naukowym pracy było także dostrzeżenie i omówienie potrzeby ulepszenia i zmian w procedurze odwoławczej w polskim postępowaniu karnym. Problematyka poruszana w opracowaniu jest niezwykle obszerna i wymagała selektywnego doboru zagadnień omówionych w książce. Przedmiotem opracowania są prawne uregulowania procedury apelacyjnej, przy czym rozważania dotyczą kluczowych rozwiązań i instytucji związanych z postępowaniem apelacyjnym w polskim procesie karnym. Intencją autorki było uchwycenie głównych kierunków rozwojowych procesu karnego w części dotyczącej postępowania apelacyjnego. Należało zatem dokonać analizy obowiązujących i wcześniejszych regulacji celem ustalenia cech charakterystycznych współcześnie obowiązującego modelu postępowania apelacyjnego i dokonania oceny obowiązujących rozwiązań.

Rozdział pierwszy publikacji traktuje ogólnie o polskim procesie karnym i zawiera rozważania na temat uczciwego procesu w świetle polskiego postępowania karnego. W tym miejscu zostały wyjaśnione i zdefiniowane podstawowe pojęcia procesu karnego, konieczne do dalszej analizy zagadnień określonych tytułem opracowania. W tym miejscu dokonano analizy zagadnienia istoty procesu karnego oraz źródeł prawa karnego procesowego. W tym miejscu zawarte są także

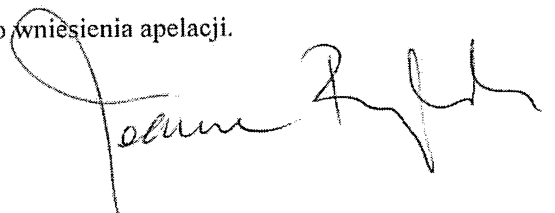

rozważania na temat podejmowanych decyzji i rozstrzygnięć, a także zagadnienia obowiązywania obyczaju. Poruszone zostały także kwestie możliwości stosowania postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w procesie karnym jako podstawy podejmowanych decyzji i rozstrzygnięć. Znaczna część rozważań dotyczy także „uczciwego procesu”, choć ramy wydawnicze nie pozwoliły na obszerniejszą analizę w tym zakresie.

Drugi rozdział niniejszej dysertacji omawia tendencje i formy ustrojowe procesu karnego. Ta część pracy stanowi o korzeniach współczesnego procesu karnego z uwzględnieniem modeli obowiązujących w przeszłości ustawodawstwa karnistycznego. Przedstawia modele polskiego procesu karnego, z okresu sprzed II wojny światowej, w czasach komunistycznych, w okresie obowiązywania k.p.k. z 1969 r. oraz okresu III Rzeczypospolitej. Zagadnienia zostały ujęte historycznie, z naciskiem na omówienie problematyki postępowania odwoławczego (apelacyjnego).

Rozdział trzeci pracy obejmuje rozważania na temat rozwiązań wybranych systemów prawnych dotyczących uregulowań apelacji. W tej części pracy zawarte są refleksje na temat rozumienia pojęcia apelacja oraz jest omówione są europejskie systemy prawne w kontekście procedury apelacyjnej i transformacja regulacji procedury apelacyjnej. Szczególną trudność przysporzyła analiza procedur apelacyjnych w wyselekcjonowanych europejskich systemach prawnych: francuskim, niemieckim i rosyjskim. W tym miejscu zostały także uwzględnione rozważania o zmianach w zakresie procedury apelacyjnej w Polsce od okresu przedwojennego, analiza uregulowań k.p.k. z 1928 r. zwracając uwagę na odmienne rozwiązania w zakresie dopuszczania dowodów w toku postępowania apelacyjnego. Szczegółowo zostały omówione zmiany po drugiej wojnie światowej w polskiej legislacji karnoprocesowej w k.p.k. z 1928 r. w zakresie systemu środków odwoławczych, a przede wszystkim przyjęcie dwuinstancyjnego postępowania sądowego nowelą z 1949 r. W tej części pracy omówiono też nowele z lat 1952, 1955, 1959 i 1961 oraz z 1969 r. zależnie od rangi poszczególnych aktów prawnych.

W rozdziale czwartym zawarto zbiór poglądów i refleksji o cechach środka odwoławczego w postaci apelacji i dopuszczalności jej wnoszenia. Ta część pracy jest poświęcona cechom apelacji jako środka odwoławczego. W rozdziale tym scharakteryzowano szczegółowo apelację koncentrując się na problemach wywołujących wątpliwości interpretacyjne w praktyce jej stosowania. W szczególności rozważania obejmują szczególnie bliską autorce instytucję *gravamen*, formy wnoszenia środka odwoławczego, wniosku o sporządzenie na piśmie i uzasadnienie wyroku oraz skutki niezachowania wymogów w zakresie poruszanych zagadnień wywołujących rozbieżne interpretacje. W tej części pracy zawarte są także rozważania związane z terminem do wniesienia apelacji oraz wymaganiami ogólnymi dla pisma procesowego. W dalszej kolejności zostały omówione zarzuty apelacyjne w oparciu o poglądy doktryny i orzecznictwa sądowego. W tej części pracy zawarto także problematykę dotyczącą uzasadnienia apelacji w oparciu o wątki praktyczne, szczególnie dotyczące określenia kręgu osób uprawnionych do wniesienia apelacji.

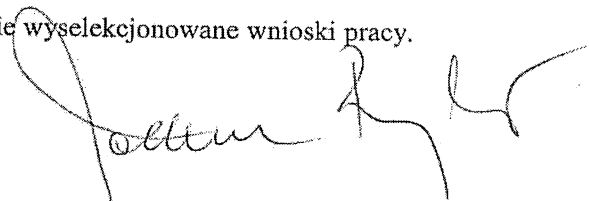
Rozdział piąty publikacji zawiera przemyślenia dotyczące postępowania przed sądami odwoławczymi, w ogólności. Podjęta została także próba omówienia przebiegu postępowania apelacyjnego, rozprawy apelacyjnej oraz postępowania dowodowego i dopuszczalności dowodów w rozumieniu procedury apelacyjnej. Rozważania dotyczą przebiegu postępowania apelacyjnego w polskim procesie karnym ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień wywołujących rozbieżne interpretacje w praktyce, przykładowo dotyczące formy i sposobu oskarżenia, czy interpretacji użytego w art. 453 §2 k.p.k. pojęcia „wyjaśnienia”. W tej części pracy scharakteryzowano postępowanie dowodowe i dopuszczalność dowodów oraz procedurę ich stosowania.

W szóstej części pracy omówiono rodzaje wyroków wydanych w postępowaniu apelacyjnym i rozstrzygnięcia sądów odwoławczych na kanwie orzeczeń wydanych po rozpoznaniu środka odwoławczego. W tym miejscu przeanalizowałam rodzaje orzeczeń wydawane ze względu na postępowanie apelacyjne, orzeczenia cząstkowe jak postanowienia i zarządzenia oraz orzeczenia kończące postępowanie apelacyjne, czyli wyroki.

Siódmy rozdział zawiera rozważania na temat kształtu procedury apelacyjnej w aspekcie współczesnych procesów karnych i zawiera wnioski końcowe w tym zakresie. Najpierw zostały scharakteryzowane ogólnie rozstrzygnięcia sądów odwoławczych, szerzej omówiono problematykę kierunku środka odwoławczego i zakazu *reformationis in peius*. W dalszej kolejności przedstawiono rodzaje orzeczeń wydawanych po rozpoznaniu środka odwoławczego. Rozdział kończy analiza wyrokowania na rozprawie apelacyjnej oraz poszczególne etapy wyrokowania, jak: narada, głosowanie, sporządzenie wyroku na piśmie oraz promulgację wyroku oraz omówienie kwestii wywołujących rozbieżności interpretacyjne w praktyce, np. nad kwestią dopuszczalności odroczenia wydania postanowienia w związku z wniesioną apelacją od uzasadnienia wyroku sądu I instancji. Siódmy rozdział zawiera szereg wniosków i propozycji zmian dotyczących kształtu procedury apelacyjnej. W fazie wniosków wysnuto potrzebę usprawnienia kształtu procedury apelacyjnej i usprawnienia biegu postępowania. W tym miejscu zaproponowano poszerzenie stosowania uproszczonych form postępowania i częstsze stosowanie rozwiązań konsensualnych w polskim procesie karnym. Wymagane są zmiany ustrojowe i organizacyjne w zakresie funkcjonowania sądownictwa oraz konieczność przestrzegania zasad rzetelnego procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym poprzez zagwarantowanie oskarżonemu pozbawionemu wolności udziału w rozprawie apelacyjnej. W fazie wniosków *de lege ferenda* pozostaje także usprawnienie procesu składania środka odwoławczego i jego rozpoznawania.

c) sformułowane wnioski

Rozległość przeprowadzonych w monografii badań nasuwa konkluzję, iż nie sposób przytoczyć wszystkich wniosków zawartych w pracy ze względu na obszerność konkluzji. Z tego względu w tej części wniosku przytoczone zostały jedynie wyselekcjonowane wnioski pracy.

Przesłania płynące z analizy instytucji będącej przedmiotem pracy zostały zawarte w poszczególnych rozdziałach pracy, jak i we wnioskach końcowych monografii.

Jednym z kluczowych wniosków zawartych w monografii jest ten, że dla poprawności procedowania istotne jest przyjęcie takiego modelu procedury karnej, który z jednej strony zabezpieczy poszanowanie praw osób objętych postępowaniem karnym, w tym zwłaszcza oskarżonego i pokrzywdzonego, z drugiej zapewni organom procesowym realne możliwości sprawnego i skutecznego reagowania na fakty popełnianych przestępstw.

Równowaga gwarantowana w procesie karnym niewątpliwie musi dążyć do zabezpieczenia praw i obowiązków wszystkich stron procesu tak, aby niczyje prawa nie zostały pominięte lub naruszone, a dobre procesowe każdej ze stron było należycie realizowane i zabezpieczone. Szczególnie dbałość winna być skierowana pod adresem pokrzywdzonego, albowiem o nim najczęściej zapomina się w toku procedowania. Organy ścigania kładą wyjątkowy nacisk na zabezpieczenia praw i obowiązków oskarżonego, z racji ewentualnych komplikacji procesowych i negatywnych skutków prawnych w razie naruszenia praw oskarżonego, co istotnie ma znaczenie dla konsekwencji procesowych względem wszystkich zainteresowanych.

Kolejnym istotnym wnioskiem sformułowanym w toku prac badawczych jest ten, iż organy ścigania i sądy muszą dysponować odpowiednimi środkami zabezpieczenia prawidłowego i skutecznego przebiegu procesu karnego, związanymi z koniecznością ochrony uczestników postępowania, w tym zwłaszcza świadków, pokrzywdzonych oraz biegłych, przed zagrożeniami ze strony środowisk i zorganizowanych grup przestępczych, a także z potrzebą reagowania na różne bezprawne działania, zmierzające do utrudniania toku procedowania. Niezbędne mogą się okazać uprawnienia organów procesowych np. utajnianie danych, identyfikacyjnych, uniemożliwienie rozpoznania świadków incognito, stosowanie instytucji świadka koronnego itp.

Dla każdego procesu istotne jest w jaki sposób zabezpiecza się prawidłowość i skuteczność przebiegu postępowania karnego. Każda forma zabezpieczenia niesie za sobą określony koszt, co nie pozostaje bez znaczenia dla ekonomii procesu. Szczególnie kosztowną formą gwarancji i ochrony praw uczestnictwa w procesie jest instytucja świadka koronnego, znakomicie dyskutowana przez liczną rzeszę autorów i bliska moim pracom badawczym. Szczególnie krytycznie można podejść do jej oceny w ustawodawstwie polskim z racji możliwości stosowania, co nie pozostaje bez znaczenia dla ekonomii i skuteczności procesów karnych.

Wydaje się, że należy zachować słuszną tendencję zmieniającą do powierzenia funkcji orzekania o odpowiedzialności karnej za popełnianie przestępstw i wykroczeń sądom powszechnym. Istotnie wskazane jest, aby sędziowie w Polsce orzekali w warunkach przestrzegania zasady niezawisłości. Innym ważnym wnioskiem jest w zakresie etapu postępowania odwoławczego sfera praw i gwarancji uczestników postępowania. Zrównano uprawnienia stron w zakresie inicjacji kontroli odwoławczej. Brak ograniczeń co do wnoszenia apelacji przez oskarżyciela posiłkowego, strony procesowe uzyskały uprawnienia do zaskarżania samego tylko uzasadnienia orzeczenia na

podstawie zarzutu, że z powodu przyjęcia wadliwego kierunku motywacji narusza prawa lub interesy skarżącego. Strony mają umożliwiającą eliminację z obrotu prawnego nieprawidłowo sporządzonego uzasadnienia. Warto także wspomnieć o istotnym wniosku, którym jest zwiększenie kontrydiktoryjności procedury odwoławczej. Wyeliminowano regulacje, które w dowolnym stanie prawnym wyłączały możliwość zawiązania się sporu między przeciwnikami procesowymi oraz wprowadzenie przepisów stwarzających warunki do aktywniejszego udziału stron w postępowaniu odwoławczym. Istotnie sposób przeprowadzenia postępowania apelacyjnego jest ważny z punktu widzenia ogólnego prawa oskarżonego do sądu.

Zachowanie cechy niezawisłości sędziowskiej daje możliwości pewnego i subiektywnego wyrokowania. Istotne dla procesu jest zachowanie możliwości orzekania w tych warunkach. Dzięki temu wyroki mają być szczególnie obiektywne, realne i racjonalne, nieobarczone błędami formalnymi i materialnymi oraz wynikami nieprawidłowego procedowania ze względu na naruszenie prawa stron do obrony i zasady równowagi broni procesowej.

Zasada kontrydiktoryjności od lat kluczowa dla procesu karnego, daje możliwości aktywnego udziału stron w postępowaniu odwoławczym. Reguła ta ma szczególne znaczenie dla postępowania odwoławczego z racji potrzeby zabezpieczenia praw każdej ze stron, szczególnie uwagę zwracającą potrzeby procesowe oskarżonego. Gwarancją procesową oskarżonego jest możliwość kwestionowania rozstrzygnięcia po uprzednim zaznajomieniu się z jego treścią. Oskarżony ma także możliwość zająć stanowisko i uczestniczyć w rozprawie odwoławczej, osobiście po doprowadzeniu z aresztu śledczego. Ma w związku z tym prawa do poinformowania go ze znacznym wyprzedzeniem o terminie rozprawy, przygotowaniu go do rozprawy i osobistym udziale, niezależnie od udziału obrońcy. Oskarżony nabywa prawo do udziału we wszystkich planowanych czynnościach wraz z obrońcą do zgłaszania wniosków i do aktywnego udziału w rozprawie odwoławczej.

Prawidłowo przeprowadzone postępowanie odwoławcze zapewnia stronom zabezpieczenie ich praw i obowiązków, daje stabilność procesu i gwarancję prawidłowego i rzetelnego procesu. Istotne rozwiązanie wdrożone przez ustawodawcę to możliwość skarżenia uzasadnienia orzeczenia bez potrzeby skarżenia całości rozstrzygnięcia. Wprowadzenie takiego rozwiązania jest ważnym ruchem dającym możliwość sprawnego i rozsądnego podważenia racjonalności części rozstrzygnięcia, przez co niewątpliwie ułatwia jego funkcjonowanie w obrocie prawnym.

W doktrynie podnosi się, że zaskarżenie uzasadnienia wymaga, aby uzasadnienie było szkodzące interesom lub naruszało prawa skarżącego, czyli skarżąc tylko uzasadnienie powinien mieć on w tym interes prawny. Zaskarżenie uzasadnienia nie musi opierać się na przesłankach z art. 438, bowiem sąd kontroluje uzasadnienie i w razie potrzeby dokonuje stosownej korekty.

Każdy oskarżony winien mieć możliwość wysłuchania przez sąd w każdej kwestii ważnej dla rozstrzygnięcia o jego odpowiedzialności karnej, jeśli oskarżony będzie chciał to uczynić. Pierwszym etapem realizacji tych gwarancji jest prawo oskarżonego do otrzymania i zapoznania się

z treścią orzeczenia, które zamierza zaskarżyć i z jego uzasadnieniem. Istotną konkluzją jest także ta, że jeśli prawo oskarżonego pozbawionego wolności do udziału w rozprawie odwoławczej ma być rzeczywiste, to musi on zawsze zostać przed rozprawą odwoławczą poinformowany o możliwości doprowadzenia go z aresztu śledczego na rozprawę ze znacznym wyprzedzeniem, co gwarantuje osobisty udział w rozprawie odwoławczej.

5. Informacja o pozostałych osiągnięciach i dorobku naukowym

Wykaz opublikowanych prac naukowych stanowi załącznik nr 6 do wniosku. Prace te obejmują szeroki zakres zagadnień ze sfery prawa karnego procesowego, sięgają także do innych dziedzin prawa, w tym prawa karnego materialnego, prawa pracy i prawa cywilnego, a także wątków z zakresu ekonomii. Moje szerokie obszary zainteresowania prawem są dyktowane praktycznym jego stosowaniem. Wykonując zawód adwokata spotykam się z różnorodnymi problemami, które nierzadko pozostają bez omówienia w doktrynie lub orzecznictwie, z tego względu dały impuls do ich analizy.

W toku wieloletnich prac naukowych zgłębiałam różne zagadnienia karnoprocesowe, jak i wątki spoza procedury karnej, jednak w powiązaniu lub w oddziaływaniu na nią.

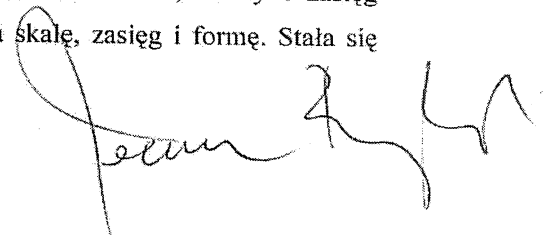
Obszary moich badań naukowych i prace badawcze skupiają się na kilku płaszczyznach.

Pierwszym obszarem prac badawczych są środki dowodowe. Warto wymienić tutaj następujące przykładowe publikacje w tym zakresie: „Świadek koronny a zasady procesu karnego”, *Palestra* 2008, nr 11-12. W tej publikacji zostały omówione szeroko znaczenie i podstawy stosowania instytucji świadka koronnego w postępowaniu karnym. Rozważania objęły problematykę ochrony świadka koronnego przed skutkami ujawnienia jego statusu, niedoskonałości systemu ochrony świadka koronnego i dylematów osób objętych programem ochrony świadka koronnego. Rozważania dotyczą także definicji świadka koronnego i zasad procesu karnego współgrających z jego ochroną w procesie karnym. W publikacji zwrócono uwagę na związek pomiędzy stosowaniem kluczowych zasad procesu karnego, a statusem świadka koronnego i konsekwencjami posiadania statusu świadka koronnego. Podkreślono w toku analizy, że w systemie prawa polskiego instytucja świadka koronnego nie znalazła dotąd miejsca w ustawowym prawie karnym i materialnym, co utrudnia zajęcie stanowiska względem istniejących regulacji w obcych ustawodawstwach. Z drugiej strony możliwe jest przyjęcie rozważań w tym przedmiocie jako wyraz zainteresowania nowym zjawiskiem w kulturze europejskiej. Brak jest jednolitego modelu świadka koronnego, w poszczególnych krajach przyjmuje ona różnorodne postaci. Kulturowym i wzorcowym modelem jest model włoski z racji wieloletniego doświadczenia w stosowaniu tej instytucji. Istota definicji świadka koronnego sprowadza się do deklaracji poczynionej przez państwo względem sprawcy, co do ścigania lub ukarania za popełniony przez niego czyn w zamian za ujawnienie tego, co wie o popełnionych czynach zabronionych przez inne osoby. W publikacji zawarto liczne wnioski i stwierdzenia, że przyjęcie określonego modelu

instytucji świadka koronnego decyduje także o odpowiednim wachlarzu prawnokarnych i procesowych skutków płynących z pozyskanego statusu. Zgoda na współpracę z organami ścigania nie wyklucza możliwości zbiegnięcia świadka koronnego czy to z uwagi na nieuchronną karę, czy też obawę zemsty sprawcy. Artykuł zawiera także postulaty co do ewentualnych zmian legislacyjnych i praktycznych w zakresie stosowania instytucji świadka koronnego.

Innym znaczącym dla dorobku naukowego autorki artykułem jest artykuł zatytułowany „**Program ochrony świadka koronnego we włoskiej procedurze karnej**”, **Państwo i Prawo 2008, nr 12**. W tym artykule omówiono przykład włoskiego programu ochrony świadka koronnego przez system prawny, jego zalety i relatywnie niewielkie wady, znaczenie ochrony świadka koronnego dla skuteczności postępowania karnego. W artykule zawarto treści krytyczne względem polskiego programu ochrony świadka koronnego i niedoskonałości systemu tej ochrony. Sam sposób ukształtowania instytucji świadka koronnego budzi znaczne wątpliwości. Jest on bowiem sprzeczny z zasadą legalizmu, a także zasadą prawa do obrony. Zasada legalizmu jest naczelną regułą demokratycznego procesu karnego, która jest związana z zasadą równości obywateli względem prawa. Artykuł zawiera liczne wnioski dotyczące stosowania programu świadka koronnego, uwagi związane z brakami programu oraz jego walorami. Nie można w demokratycznym państwie prawnym odstępować od pociągnięcia sprawcy przestępstwa do odpowiedzialności karnej za cenę uzyskania od niego określonej treści zeznań. Jedną z kluczowych przecież zasad gwarantujących praworządność i zabezpieczających prawo oskarżonego do obrony jest dobrowolność składania przez niego wyjaśnień i bezkarność za ich niezgodność z prawdą. Nie należy zatem stwarzać takiej sytuacji procesowej, w której sprawca przestępstwa składający zeznania w charakterze świadka koronnego pozostaje pod presją grożącej mu kary i pozbawia się go uprawnień przysługujących ze statusu świadka koronnego. W artykule podkreślone zostały ułomności instytucji świadka koronnego. Bezsprzecznie zeznanie świadka koronnego ma decydujące znaczenie dla właściwego ukształtowania postępowania przygotowawczego, dla jego zakresu przedmiotowego i podmiotowego. Dlatego też prokuratura jest czynnikiem, od którego zależy praworządność i zgodne z zamiarem ustawodawcy wykorzystanie świadka koronnego. W artykule zawarto także konkluzję, że na obecnym etapie brak jest systemowych warunków, które zabezpieczyłyby wykorzystanie instytucji świadka koronnego do celów nie związanych ze zwalczaniem przestępczości zorganizowanej.

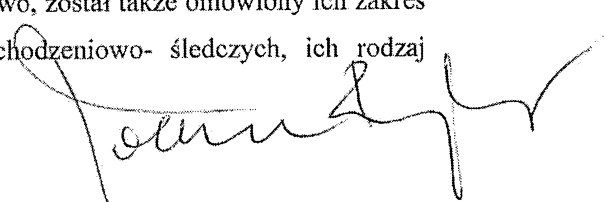
Znaczącą dla mojego dorobku naukowego jest także publikacja pt.: „**Ewolucja przestępczości zorganizowanej w Polsce i we Włoszech na przykładzie instytucji świadka koronnego**”, **Warszawa 2009**. W tym artykule zostały obszernie omówione zagadnienia przestępczości zorganizowanej, problemów jej wykrywania i zwalczania, metodyki i środków zapobiegania rozrostowi przestępczości zorganizowanej, która zmienia oblicze, formy i zasięg w skali czasu jej uprawiania. Przestępczość gospodarcza zmieniła skalę, zasięg i formę. Stała się

bardziej dyskretna, wyrafinowana i skuteczna, co z kolei spowodowało potrzebę udoskonalenia i poprawy metodyki oraz wprowadzenie nowych instrumentów dla poprawy jej wykrywalności.

Prawem i obowiązkiem doktryny oraz praktyków wymiaru sprawiedliwości jest dyskusja na temat nowatorskich rozwiązań legislacyjnych opartych na niektórych rozwiązaniach zachodnich systemów procesowych. Stała się ona reakcją na zjawisko zorganizowanej przestępczości w określonym kraju i były dość sceptycznie oceniane. Przykładem może być instytucja *plea bargaining* w systemie amerykańskim, której jednak nie skopiowano wprost do europejskich systemów prawnych. W publikacji zawarłam refleksje dotyczące wzorców ustawowych dotyczących instytucji świadka koronnego w systemie prawa włoskiego, który jest kolebką dla tej instytucji i charakteryzuje się wyjątkową skutecznością i trafnością wprowadzonych rozwiązań legislacyjnych. Jestem osobiście ostrożna w identyfikowaniu niektórych rozwiązań uwzględnionych w obowiązującym systemie prawa karnego procesowego materialnego i procesowego, jeśli dla pojęcia świadka koronnego przyjmuje się definicję, że jest to uregulowanie przynoszące korzyści procesowe i faktyczne za to, że ujawni to, co sprawca będący świadkiem koronnym wie o przestępstwach innych osób. Przykładowo uprawnienie gwarantujące przebywającemu za granicą świadkowi i biegłemu immunitet formalny, jeśli dobrowolnie stawia się przed sądem, nie może być utożsamiane z rozwiązaniami instytucji świadka koronnego, bowiem nie zależy zupełnie od treści zeznań. W artykule znajdują się także rozważania na temat faktu, że instytucja świadka koronnego przechodzi liczne zmiany wynikające z ewolucji systemowej i nie może być wielostronnym instrumentem funkcjonującym w ramach określonego systemu prawa karnego z racji tego, iż jest odstępstwem do zasady legalizmu i równości względem prawa. Zatem ograniczenie musi sprowadzać się do takich działalności przestępczych, które mogą zostać zaklasyfikowane do szczególnie niebezpiecznych, a jednocześnie dla ich efektywnego zwalczania jest konieczne rozbitcie solidarności porozumień przestępczych. Wprowadzenie instytucji świadka koronnego przy zwalczaniu przestępczości zorganizowanej wymaga również stosownych regulacji prawnych z zakresu bezpieczeństwa świadka. W artykule szeroko zostało porównane ustawodawstwo włoskie z polskim w zakresie podstaw, zasad i skuteczności stosowania instytucji świadka koronnego. Rozważania obejmują także wartość dowodową zeznań świadka koronnego dla procesu karnego.

Warto także przytoczyć kolejną publikację będącą obszarem prac badawczych w dziele wspólnym z A. Ważnym, jako część książki, zatytułowaną „**Czynności dochodzeniowo-śledcze**”, [w:] **Handel ludźmi. Przestrzeń prawnokarna i kryminalistyczno-kryminologiczna**, Warszawa 2017. W tej publikacji poruszono wątki czynności operacyjnych w postępowaniu karnym, których zastosowanie ma miejsce celem skuteczności wykrycia sprawcy przestępstwa i wymierzenia mu adekwatnej sankcji karnej za czyn zabroniony. W publikacji zawarto szereg rozważań o instrumentach poprawiających jakość czynności dochodzeniowo-śledczych, zdefiniowano pojęcie czynności operacyjno-śledczych i skonkretyzowano je rodzajowo, został także omówiony ich zakres przedmiotowy. Publikacja omawia definicję czynności dochodzeniowo-śledczych, ich rodzaj

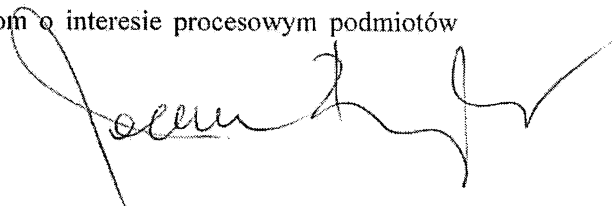

i zakres, akty normatywne regulujące zagadnienie oraz problemy wynikające i pojawiające się przy ich wykonywaniu. Rozważania dotyczą dochodzenia i śledztwa oraz czynności dowodowych, ich prawidłowości i skuteczności dla procesu. Termin „czynności operacyjno-rozpoznawcze” jest często używanym terminem w legislacji, chociaż brak jest legalnej definicji tego pojęcia, co jest świadomym zabiegiem ustawodawcy odsyłającym do doktryny. Definicja pracy operacyjnej sprowadza się do nazwania nią wszystkich czynności jawnych i niejawnych oraz przedsięwzięć taktycznych i technicznych opartych na przepisach prawa, podejmowanych w związku z realizacją ustawowych zadań Policji w celu rozpoznania, zapobiegania oraz wykrywania czynów zabronionych oraz ścigania ich sprawców. Omówiono w publikacji wszystkie czynności poprzedzające wszczęcie postępowania oraz jego przebieg i czynności podejmowane w trakcie oraz przed podjęciem na nowo lub wznowienie postępowania przygotowawczego. W publikacji poruszono także kwestie relacji czynności operacyjno- rozpoznawczych względem postępowania sprawdzającego.

Drugim moim obszarem badawczym jest postępowanie odwoławcze w szerokim znaczeniu.

W tym spektrum można wskazać najwięcej publikacji napisanych w skali wielu lat prac badawczych. Dotyczą one apelacji, postępowania odwoławczego, środków zaskarżenia oraz innych instytucji postępowania odwoławczego. Przykładowo można w tym miejscu wymienić następujące publikacje: **„Orzekanie wbrew kierunkowi środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego”, Prokuratura i Prawo 2006, nr 7-8.** W artykule omówiono zakaz *reformationis in peius* oraz zawarto rozważania związane z kierunkiem środka odwoławczego. Analizie poddano zasadność orzekania na korzyść i na niekorzyść oskarżonego, omówiono podmioty uprawnione do składania środka odwoławczego na korzyść i na niekorzyść oskarżonego oraz skutki wniesienia środka odwoławczego i konsekwencje wadliwego wniesienia środka zaskarżenia. Publikacja zawiera rozważania na temat zakazu pogarszania sytuacji procesowej oskarżonego jako zakazu bezpośredniego i pośredniego. Szerzej idące ograniczenia co do orzekania na niekorzyść oskarżonego jako reguły *ne peius*, adresowane do sądu odwoławczego, stanowią przedmiot odrębnej regulacji i dotyczą wyłącznie ograniczeń modyfikacji orzeczenia na skutek złożenia apelacji. Obstrżenia te nie mogą być w sposób oczywisty wiązane ściśle z zakazem *reformationis in peius*. Wymóg powyższym wynika z osobnych reguł, zakazujących dokonywania szczególnie brzemiennych modyfikacji na niekorzyść oskarżonego bezpośrednio w instancji odwoławczej, choćby modyfikacje te pozostawały nawet w granicach zaskarżenia (art. 454 k.p.k.).

Ważną dla mojego dorobku naukowego pozycją książkową, wydaną jako wynik dociekań doktorskich jest publikacja **„Instytucja *gravamen* w postępowaniu karnym”, Warszawa 2013,** wydana co prawda relatywnie później niż uzyskanie stopnia naukowego, jednak ważna z perspektywy badawczej i naukowej. W książce szeroko omówiono postępowanie odwoławcze, środki zaskarżenia i wiele miejsca poświęcono rozważaniom o interesie procesowym podmiotów

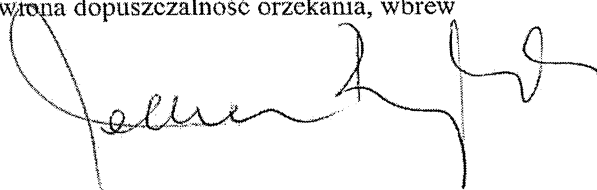
uprawnionych do wniesienia środka zaskarżenia. Postępowanie odwoławcze jest instytucją szczególnie bliską autorce. W publikacji wiele miejsca poświęcono interesowi prawnemu w zaskarżeniu orzeczenia, stronom postępowania uprawnionym do wniesienia środka odwoławczego oraz procedurze wnoszenia odwołania. Poruszono w publikacji także kwestię skutków wniesienia i poprawności wniesienia środka odwoławczego, zakresu zaskarżenia, ważności precyzji zarzutów odwoławczych oraz kwestię odwołania od wymiaru kary.

Założeniem niniejszej publikacji było przybliżenie znaczenia *gravamen*, instytucji niezbędnej dla logiki porządku prawnego w postępowaniu karnym, koniecznej do spójnego formułowania zadań i oczekiwań podmiotów uprawnionych do wnoszenia środków odwoławczych oraz podkreślenie funkcji *gravamen* – instrumentu prawnego służącego zachowaniu równowagi procesowej w postępowaniu ukierunkowanym na wykrycie prawdy materialnej oraz właściwą penalizację czynu zabronionego, znanego postępowaniu odwoławczemu.

Rozdział pierwszy pracy zawiera szkic postępowania odwoławczego w polskiej procedurze karnej. Uwzględnia rozważania o istocie i cechach charakterystycznych środków odwoławczych oraz funkcjach kontroli instancyjnej, która zapewnia prawidłowe wyrokowanie. Rozdział ten zawiera rozważania o granicach środka odwoławczego i uregulowanych kodeksowo przyczynach zaskarżania orzeczeń sądu I instancji.

Rozdział drugi rozprawy został poświęcony zagadnieniu instytucji *gravamen*. Przedstawia charakterystykę instytucji i prezentuje, czym jest interes stron – niezbędna przesłanka istnienia *gravamen* po stronie każdego z uprawnionych podmiotów. Ta część pracy przybliży funkcje i sposób zaskarżania decyzji sądowych. Bogate orzecznictwo SN i sądów apelacyjnych posłużyło do zaprezentowania instytucji *gravamen* w sposób pozwalający na pokazanie jej istoty i działania. Ponadto podjęto w nim próbę zdefiniowania, funkcjonującego w międzynarodowym języku prawniczym, pojęcia *gravamen* i wychwycenia jego istoty (doktrynalnie sensu) oraz ustawowych celów instytucji *gravamen*. Omawiany rozdział zawiera uwagi o szeroko pojętym interesie osób uprawnionych, który stanowi kryterium instytucji *gravamen*. W tym miejscu zostały zawarte rozważania na temat przesłanek zaskarżania orzeczeń sądowych, mających znaczenie dla skuteczności wnoszonego środka odwoławczego. Ponadto omawiana jest również problematyka zakazu *reformationis in peius*, instytucji służącej ochronie praw procesowych oskarżonego.

Zagadnienie dopuszczalności skarżenia orzeczeń sądowych na korzyść i na niekorzyść oskarżonego jest przedmiotem rozdziału trzeciego niniejszej pracy. Obejmuje on rozważania w zakresie dopuszczalności kwestionowania rozstrzygnięć procesowych na korzyść oskarżonego przez obrońcę, prokuratora i samego oskarżonego oraz uwzględnia analizę możliwości skarżenia rozstrzygnięć procesowych na niekorzyść oskarżonego przez uprawnione podmioty, tj. pokrzywdzonego i prokuratora. W tym miejscu została omówiona dopuszczalność orzekania, wbrew

kierunkowi środka odwoławczego, na niekorzyść oskarżonego, co stanowi wyjątek od pełniące funkcję gwarancyjną w procesie karnym zasady orzekania zgodnie z kierunkiem środka odwoławczego. Zagadnienie to jest przedmiotem rozważań doktrynalnych, bowiem przy braku takiego rozwiązania niemożliwa byłaby realizacja celów procesu karnego. Ustawodawca, przewidując orzekanie wbrew kierunkowi środka odwoławczego, zadbał o równowagę interesów procesowych stron. Dla praktyki procesowej postępowania odwoławczego szczególne znaczenie ma możliwość skarżenia przez oskarżonego orzeczenia nominalnie dla niego korzystnego, w rzeczywistości jednak naruszającego jego prawa lub interesy.

W rozdziale czwartym pracy skupiono uwagę na rodzajach rozstrzygnięć procesowych, jakie mogą być skarżone przez strony przy wykazaniu *gravamen*. Rozważania obejmują postępowanie przygotowawcze, przejściowe, pierwszoinstancyjne oraz postępowanie odwoławcze. Mowa tutaj także o podmiotach uprawnionych do skarżenia określonych decyzji procesowych. Okoliczność, w której prokurator nie musi wykazać interesu w złożeniu środka odwoławczego nie prowadzi do sytuacji braku zagadnienia i wątpliwości prawnych dotyczących instytucji *gravamen*. Szczególna rola pokrzywdzonego, podejrzanego i oskarżonego stała się w znacznej mierze miernikiem zakresu rozważań uwzględnionych w tej części pracy.

W ostatnim rozdziale zawarto refleksje nad instytucją *gravamen* i wnioski końcowe. Ich celem jest podsumowanie unormowań *gravamen* w obecnym stanie rzeczy oraz przedstawienie postulatów w przedmiocie rozważań adresowanych do ustawodawcy.

Zamierzeniem niniejszej pracy było zaprezentowanie, że odwołujący się może skarżyć wyłącznie takie rozstrzygnięcia lub ustalenia, które naruszają jego prawa lub szkodzą jego interesom. Analiza literatury i orzecznictwa ma na celu przedstawienie kręgu podmiotów mających legitymację procesową do wniesienia środka odwoławczego, którym postawiono barierę wymogu istnienia interesu prawnego do zaskarżania, tj. zaistnienia sytuacji, w której rozstrzygnięcie lub ustalenie narusza prawa lub szkodzi interesom podmiotu formalnie uprawnionego do zaskarżenia. Warunek ten, zwany *gravamen*, jest spełniony wówczas, gdy nie można w sferze kontroli formalnych warunków środka odwoławczego, zatem przed dokonaniem merytorycznej kontroli zaskarżonego orzeczenia w sposób niewątpliwy stwierdzić, że dane rozstrzygnięcie nie może naruszać praw, ani też szkodzić interesom skarżącego.

Należy dodać, że treścią rozważań zawartych w pracy była analiza postępowania odwoławczego i instytucji *gravamen* w zakresie określanym tematem pracy na podstawie selektywnego poruszenia niektórych problemów w kwestii orzekania przez sąd II instancji. Dostateczne przybliżenie instytucji *gravamen* wymaga omówienia istoty postępowania dwuinstancyjnego, bez którego *gravamen* byłby jedynie konstrukcją prawną wypracowaną na

potrzeby teorii procesu karnego. Zawarte w pracy kwestie dotyczące postępowania odwoławczego uznano za niezbędne, choć zapewne niewyczerpujące dla zrozumienia sensu *gravamen*. Celowy jest szeroki wywód o postępowaniu odwoławczym, które stanowi wyłączną płaszczyznę rozważań o *gravamen* – kluczowej instytucji postępowania odwoławczego.

Trzecia płaszczyzna badawcza wnioskodawczyni to środki zapobiegawcze. W tym miejscu warto wymienić następujące pozycje wśród publikacji: „**Tymczasowe aresztowanie – uwagi *de lege lata* i *de lege ferenda***”, **Wojskowy Przegląd Prawniczy 2008, nr 4**. Artykuł omawia instytucję tymczasowego aresztowania, podstawy jego zastosowania, okoliczności i przesłanki. Koncentruje się na postulatach w obecnie obowiązującym systemie prawnym i formułuje wnioski na przyszłość dotyczące potrzeby zmian w stosowaniu tej instytucji jako najsurowszego z możliwych środków zapobiegawczych. Publikacja stanowi zbiór rozważań dotyczących przesłanek płynących z ustawy, w tym szczególnie z art. 258 § 2 k.p.k. jako samodzielnej i szczególnej podstawy tymczasowego aresztowania. Wykładnia literalna nie pozwala na uznanie tejże okoliczności za niesamodzielną, dlatego nabiera waloru niezależnej przesłanki będącej podstawą tymczasowego aresztowania. Nie można przyjąć, by móc zastosować tymczasowe aresztowanie w oparciu o art. 258§ 2 k.p.k. niezbędne jest, aby w każdym przypadku odwołanie się do przesłanek z § 1 tego przepisu. Takie stanowisko wspiera wykładnia *per non est*. Jeśli faktycznie art. 258§ 2 k.p.k. miałby stanowić samodzielną podstawę tymczasowego aresztowania, racjonalny ustawodawca może odwołać się w tekście ustawy do niezbedności wykazania obawy ucieczki bądź matactwa przy uzasadnianiu stosowania tymczasowego aresztowania grożącą oskarżonemu surową karą. Gdyby przyjąć takie założenie, jest zbędnym powoływanie się na przesłanki z § 2 tj. dokonywanie prognozy co do sądowego wymiaru kary, skoro w każdym przypadku obowiązkiem wnioskującego byłoby wskazywanie przesłanek z § 1.

W artykule omawiam problemy związane ze stosowaniem instytucji tymczasowego aresztowania, jej nagminnego stosowania w pewnych okresach obowiązujących ustrojów i okoliczności, skutkach niezasadności stosowania tymczasowego aresztowania i konsekwencjach związanych z błędami w stosowaniu instytucji tymczasowego aresztowania.

Podobnie znaczącą wśród publikacji jest artykuł zatytułowany „**Instytucja tymczasowego aresztowania w świetle ustawodawstwa polskiego, [w:] Wybrane problemy procesu karnego i kryminalistyki, red. J. Kasprzak, B. Młodziejowski, Olsztyn 2010**. Publikacja stanowi zbiór rozważań w przedmiocie podstaw i zasad stosowania instytucji tymczasowego aresztowania na tle polskiego ustawodawstwa karnistycznego. Artykuł sprowadza się do omówienia znaczenia i zasad stosowania instytucji tymczasowego aresztowania. Instytucja tymczasowego aresztowania stanowi bardzo ważny element postępowania karnego. To właśnie w wypadku procesu karnego prawa i wolności obywatelskie są w szczególny sposób narażone na naruszenie ze strony organów

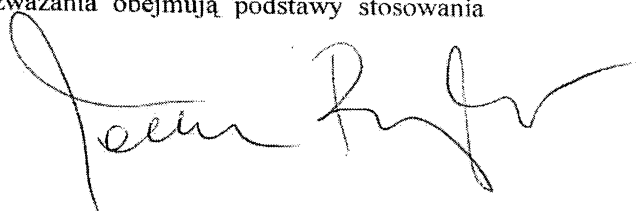
państwowych. W związku z tym prawo musi precyzyjnie określać dopuszczalne granice tej ingerencji, a także środki prawne, które organy ścigania mogą zastosować względem obywatela.

Podstawowym celem tymczasowego aresztowania jest zapewnienie sprawności przebiegu oraz skuteczności postępowania karnego. Istotne jest też, aby używając tego środka w sposób bezpodstawny, nie naruszyć praw i wolności obywatelskich. Publikacja jest zbiorem refleksji o wadach i zaletach instytucji tymczasowego aresztowania.

Czwartym obszarem badawczym są strony w postępowaniu karnym. W tym miejscu warto przytoczyć przykładowe tytuły publikacji: **„Tajemnica radcowska w kodeksie postępowania karnego”**, red. R. Stankiewicz, Warszawa 2012. Tytuł ten stanowi część pracy zbiorowej, publikacji książkowej i odwołuje się do tajemnicy zawodowej na tle zapisów kodeksu postępowania karnego. W rozdziale książki omawiam podstawy i przesłanki tajemnicy radcowskiej, jej unormowania w kodeksie postępowania karnego oraz zasady zwalniania z zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego oraz podmioty uprawnione do zwalniania z tej tajemnicy w świetle obowiązujących zasad postępowania karnego. Publikacja jest zbiorem refleksji nad obowiązkami radcy prawnego w procesie karnym z zakresu dochowania tajemnicy zawodowej, zasad uchylania tajemnicy zawodowej radcy prawnego i reguł jej stosowania w praktyce. Zwolnienie z tajemnicy zawodowej przedstawicieli zawodów prawniczych budzi szereg wątpliwości natury praktycznej i prawnej. Pytaniem poddanym pod rozagę jest pytanie o granice, których nie wolno przekroczyć w momencie zwalniania z tajemnicy zawodowej tak, aby nie naruszyć relacji radca prawni – klient i zasady prawa do prywatności klienta.

Innym ciekawym rozdziałem książki w tematyce stron postępowania karnego jest rozdział zatytułowany **„Sytuacja pokrzywdzonego w procesie karnym – zagadnienia kluczowe”**, współautor A. Ważny, [w:] **Z problematyki wiktymologii. Księga dedykowana Prof. Ewie Bieńkowskiej**, pod red. naukową W. Klauusa, L. Mazowieckiej, A. Tarwackiej, Warszawa 2017. W tej części pracy omówiona została instytucja pokrzywdzonego w procesie karnym, jego status i prawa mu przysługujące. Rozważania obejmują rozwiązania prawne i faktyczne związane ze stosowaniem tej instytucji i uzyskaniem statusu pokrzywdzonego w sprawie. W publikacji omówiono podstawowe prawa i obowiązki pokrzywdzonego, który niejednokrotnie jest podmiotem, któremu organy ścigania poświęcają najmniej uwagi. Omówiono poszczególne etapy postępowania, które rzutują na możliwość zwalniania z tajemnicy radcowskiej przez prokuratora i powinności procesowe zwalnianego z tajemnicy radcowskiej.

Piątym obszarem prac naukowych jest instytucja przepadku w procesie karnym. W tym miejscu warto wspomnieć artykuł pt.: **„Instytucja przepadku korzyści majątkowej w walce z przestępczością zorganizowaną, WPP 2009, nr 2**, która pojawiła się wraz z nowelizacją przepisów postępowania karnego w tym zakresie. Rozważania obejmują podstawy stosowania

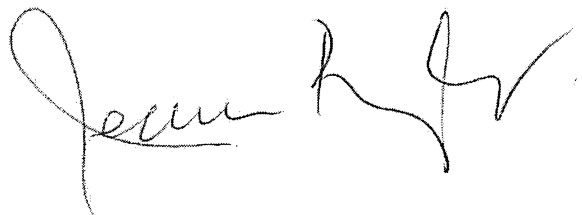
przepadku korzyści majątkowej, potrzebę zmian legislacyjnych oraz omówienie aktualnie wchodzących w życie i wcześniejszych rozwiązań prawnych.

Publikacja stanowi analizę oraz ocenę w wymiarze *de lege lata i de lege ferenda* instytucji konfiskaty rozszerzonej będącej instrumentem stosowanym w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. Autorka rozważa o przypadku korzyści majątkowej uzyskanej z czynu przestępnego oraz o dostępnych narzędziach prawnych służących zwalczaniu terroryzmu. Publikacja zawiera prawno-porównawcze konkluzje o instytucji konfiskaty rozszerzonej na tle niemieckiego oraz włoskiego ustawodawstwa karnistycznego. Autorka dowodzi, że rozszerzona konfiskata służy mobilizacji i współpracy organów ścigania w walce z przestępczością zorganizowaną.

Zasadniczą trudnością napotykaną przez wymiar sprawiedliwości przy orzekaniu przypadku korzyści majątkowej jest udowodnienie, iż określona wartość materialna pochodzi z czynu przestępnego, za który sprawca został postawiony w stan oskarżenia. Problematyka ta ujawnia się szczególnie w przypadku przestępstw popełnianych przez członków zorganizowanych grup przestępczych, których mienie nabiera znacznej obserwuje się, że oprócz czynów przypisanych w konkretnym wyroku skazującym, sprawcy dopuścili się innych nieujawnionych bądź nieudowodnionych przestępstw. W takich okolicznościach narzucone ograniczenia prawne w kwestii zakresu orzecanego przypadku stają się znaczącym mankamentem, który utrudnia możliwość likwidacji podstaw finansowych działania zorganizowanych grup przestępczych.

Artykuł omawia ustawodawstwo europejskie i zawiera liczne konkluzje porównawcze. Publikacja stanowi analizę oraz ocenę w wymiarze *de lege lata i de lege ferenda* instytucji konfiskaty rozszerzonej będącej instrumentem stosowanym w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. Autorka rozważa o przypadku korzyści majątkowej uzyskanej z czynu przestępnego oraz o dostępnych narzędziach prawnych służących zwalczaniu terroryzmu. Publikacja zawiera prawno-porównawcze konkluzje o instytucji konfiskaty rozszerzonej na tle niemieckiego oraz włoskiego ustawodawstwa karnistycznego. Autorka dowodzi, że rozszerzona konfiskata służy mobilizacji i współpracy organów ścigania w walce z przestępczością zorganizowaną.

Zasadniczą trudnością napotykaną przez wymiar sprawiedliwości przy orzekaniu przypadku korzyści majątkowej jest udowodnienie, iż określona wartość materialna pochodzi z czynu przestępnego, za który sprawca został postawiony w stan oskarżenia. Problematyka ta ujawnia się szczególnie w przypadku przestępstw popełnianych przez członków zorganizowanych grup przestępczych, których zgromadzone mienie nabiera znacznej wartości praktyce obserwuje się, że oprócz czynów przypisanych w konkretnym wyroku skazującym, sprawcy dopuścili się innych nieujawnionych bądź nieudowodnionych przestępstw. W takich okolicznościach narzucone ograniczenia prawne w kwestii zakresu orzecanego przypadku stają się znaczącym mankamentem, który utrudnia możliwość likwidacji podstaw finansowych działania zorganizowanych grup przestępczych.

Inną publikacją z tego obszaru jest „Znaczenie przypadku korzyści majątkowej w walce z przestępczością zorganizowaną”, *Prokuratura i Prawo* 2010, nr 7-8, w którym omówiono konsekwencje związane ze stosowaniem instytucji przypadku, podstawy prawne wykorzystywania tej instytucji.

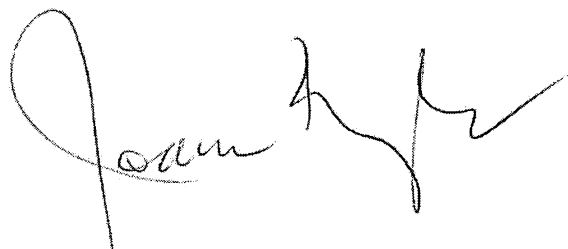
Podstawą zastosowania przypadku korzyści majątkowej jest grupa domniemań prawnych, których przyjęcie sprawia, że zasadą jest wskazanie dowodów na udział sprawcy w popełnieniu czynów zabronionych w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Wskutek domniemania najczęściej ustala się pochodzenie całości lub części mienia będącego we władaniu sprawcy z działalności przestępnej. Dodatkowo domniemanie jest często uzupełniane rozwiązaniami pozwalającymi na orzeczenie przypadku mienia w stosunku do osób trzecich, którym sprawca przekazał mienie.

Instytucja przypadku korzyści majątkowej różni się zasadniczo od znanej kodeksowi z 1969 r. konfiskaty mienia. Według kodeksu karnego z 1969 r. karze konfiskaty podlegało mienie pochodzące z wszelkich, tj. legalnych lub nielegalnych źródeł. Obecnie rozszerzonemu przypadkowi podlega wyłącznie mienie, co do którego istnieje domniemanie, że pochodzi z przestępczej działalności. Przyjęcie presumpcji prawnej nie wyklucza jej obalenia. Konfiskata w rozumieniu poprzedniej ustawy karnej miała bezwzględny charakter, obecnie zakres podmiotowy stosowania rozszerzonego przypadku mienia jest węższy niż zakres podmiotowy stosowania przepisów o konfiskacie według poprzedniej ustawy. Generalnie ustawodawca, nakreślając zasięg oddziaływania instytucji rozszerzonej konfiskaty, ogranicza się do czynów karalnych o charakterze terrorystycznym i poważnych przestępstw popełnionych w grupie zorganizowanej. Zatem instytucję przypadku korzyści majątkowej oraz konfiskatę mienia w rozumieniu poprzedniego kodeksu karnego różni od siebie *ratio legis* obu instytucji.

Poza wybranymi pięcioma zasadniczymi obszarami badawczymi i wskazanymi wyżej wybranymi opracowaniami z ich zakresu, moje zainteresowania badawcze koncentrują się także wokół innych zagadnień szeroko rozumianych nauk penalnych analizowanych także we współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin niż prawo karne procesowe, takich jak m.in. ekonomia, prawo administracyjne lub prawo pracy.

Wyniki moich badań naukowych były czasem ogłaszane w trakcie konferencji naukowych. Jestem wieloletnim wykładowcą akademickim, pracę naukową i akademicką łączę od lat z wykonywaniem zawodu najpierw radcy prawnego, potem adwokata. Ponadto jestem członkiem rady naukowej Przeglądu Orzecznictwa Sądów Apelacyjnych i Paragrafu na Drodze oraz członkiem kolegium redakcyjnego Przeglądu Prawa Europejskiego w praktyce. Podejmuję się także prac w ramach Komisji Etyki i Tajemnicy Adwokackiej przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie, jestem autorką licznych opinii prawnych w ramach tej działalności. Byłam sędzią Sądu Arbitrażowego przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie, przewodniczącą posiedzeń arbitrażowych zawisłych przed tutejszym Sądem Arbitrażowym.

W moim dorobku naukowym pozostaje ponad 60 publikacji, kilka we współautorstwie zgodnie z oświadczeniami dołączonymi do wniosku, w tym: rozdziały książek, monografie, recenzje, artykuły, wspólne monografie, podręczniki, glosy. Jestem autorką ponad 200 opinii prawnych w ramach prac z zakresu etyki i tajemnicy adwokackiej.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Joanna K...' with a stylized flourish at the end.